

Odpowiedzi na pytania zadane w ramach szkoleń z Programu ochrony powietrza i platformy sprawozdawczej

Odpowiedzi na pytania zadane w ramach szkoleń z Programu ochrony powietrza i platformy sprawozdawczej

1. Inwentaryzacja

a. Gmina ma coroczny obowiązek aktualizacji inwentaryzacji. Czy co roku program MIWOP będzie uwzględniał możliwość pozyskania środków na aktualizację? W jaki sposób ma się odbyć taka aktualizacja? Czy każdorazowo gmina wysyłać ma Państwu spis pieców?

Aktualizacja inwentaryzacji ma polegać na uaktualnianiu bazy danych w miarę postępującej wymiany kotłów. Aktualizacja nie będzie zatem wymagała zatrudniania firmy zewnętrznej, a tym samym wydatkowania środków finansowych. Gmina corocznie ma przekazywać sprawozdanie z przeprowadzonych działań, wskaźnikiem monitorowania tego działania jest dokument [szt.] zawierający wyniki inwentaryzacji. Z racji tego, że dokument ten (baza danych) corocznie będzie ulegał zmianie (aktualizacji) – to gmina powinna corocznie przekazywać zaktualizowany dokument.

b. Proszę jeszcze o informację, czy inwentaryzacja robiona w 2019 r., jednak nie uwzględniająca wszystkich zapisów w uchwale (np. kocioł na paliwa stałe – informacja o sposobie podawana paliwa) może zostać, czy konieczne jest sporządzenie nowej inwentaryzacji?

Program ochrony powietrza narzuca obowiązek wykonania inwentaryzacji, której wynikiem jest zebranie określonych danych. Wobec tego przeprowadzenie inwentaryzacji i uzyskanie tylko części z wymaganych danych nie czyni zadość postanowieniom programu. Dlatego należy wykonać aktualizację przeprowadzonej inwentaryzacji mającą na celu pozyskanie brakujących danych.

c. Jak nasze inwentaryzacje połączyć z nowopowstającą Centralną Ewidencją Emisji Budynków? Wg pisma, które wpłynęło do gminy mieszkańcy znowu będą zgłaszać źródło ciepła do gminy i my to znowu w kolejne miejsce mamy wprowadzać? Czy nie można tego połączyć z już istniejącymi inwentaryzacjami?

Nowopowstająca Centralna Ewidencja Budynków zawierała będzie dane spójne z danymi zbieranymi w ramach inwentaryzacji prowadzonej na podstawie programu ochrony powietrza. Wobec tego będziecie mogli Państwo „zaciągnąć” utworzoną bazę danych do bazy CEEB bez konieczności pojedynczego wprowadzania każdej pojedynczej danej, w momencie dodania takiej funkcjonalności do CEEB przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego.

d. Czy baza CEEB (ustawa mówiąca o 12 miesiącach na złożenie deklaracji przez

użytkowników źródeł ciepła) będzie powiązana z inwentaryzacją w ramach POP?

Nowopowstająca Centralna Ewidencja Budynków zawierała będzie dane spójne z danymi zbieranymi w ramach inwentaryzacji prowadzonej na podstawie programu ochrony powietrza. Zakres inwentaryzacji został przygotowany w korelacji z projektem CEEB.

e. W jaki sposób gminy mają pozyskiwać wiedzę o kotłach wymienianych przez mieszkańców? Czy mieszkaniec, który wymieni kocioł grzewczy we własnym zakresie będzie musiał to zaraportować, do urzędu gminy?

W § 19 uchwały nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu, m. in. osoby fizyczne zostały zobowiązane do przekazywania wójtom (burmistrzom, prezydentom miast), deklaracji o wymianie bądź instalacji dodatkowych źródeł ciepła we wszelkich budynkach służących celom mieszkalnym bądź gospodarczym znajdujących się na terenie nieruchomości, w przypadku, gdy wymiana realizowana jest bez pośrednictwa lub współfinansowania przez gminę, w terminie do 30 dni od dnia rozpoczęcia użytkowania nowego źródła ciepła. Zakres informacji, które zawiera deklaracja określa załącznik nr 10 do uchwały.

Ponadto, zgodnie z art. 27g ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2020 poz. 22, z późn. zm.) właściciel lub zarządca budynku lub lokalu składa do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta deklarację o źródłach ciepła lub źródłach spalania paliw, w terminie 14 dni od dnia pierwszego uruchomienia tego źródła ciepła lub źródła spalania paliw.

Jednocześnie, zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 28 października 2020 r. o zmianie ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 2127, z późn. zm.) właściciel lub zarządca budynku lub lokalu składa powyższą deklarację w odniesieniu do źródła ciepła lub źródła spalania paliw, istniejących (tj. eksploatowanych w dniu ogłoszenia komunikatu przez ministra właściwego do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego, określającego dzień wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających złożenie deklaracji z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego obsługującego centralną ewidencję emisyjności budynków), nie później niż w terminie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia tego komunikatu.

Komunikat powyższy ma być opublikowany jeszcze w br.

Szczegółowe informacje dostępne są na stronie: <https://www.gunb.gov.pl/strona/centralna-ewidencja-emisyjnosci-budynkow-faq>

Niełożenie deklaracji w terminie zagrożone jest karą grzywny (art. 27h ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz centralnej ewidencji emisyjności budynków). Orzekanie następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2020 r. poz. 729, z późn. zm.).

Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw klimatu oraz z ministrem właściwym do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe dane i informacje gromadzone w ewidencji, przekazywane przez osoby uprawnione.

2. Wymiana pieców

a. Czy do wymiany kotłów na paliwo stałe zalicza się tylko nieruchomości z jednym źródłem ciepła czy również te z większą ilością. Chodzi o informację czy jeżeli z przeprowadzonej inwentaryzacji zostanie wskazane, iż istnieje tylko jedno źródło opalania paliwem stałym i liczba ta będzie mniejsza niż wskazana w POP to czy ten limit zostanie obniżony? czy liczone są wszystkie źródła ciepła nawet jak ktoś opala gazem i węglem?

Inwentaryzacją objęte są wszystkie źródła ogrzewania indywidualnego, a nie jedno źródło ciepła w jednym budynku. Inwentaryzacja ma wykazać każde źródło ciepła o mocy do 1 MW. W programie ochrony powietrza zawarto informację, że jeżeli przeprowadzona inwentaryzacja skutkować będzie uzyskaniem wyników odmiennych od danych wskazanych w Tabeli 4 załącznika nr 5 do Programu, do wyznaczenia wskaźnika realizacji zadania przyjmuje się liczbę kotłów wynikającą z przeprowadzonej inwentaryzacji, zgodnie z założeniem, że kotły bezklasowe opalane paliwem stałym będą wymieniane w pierwszej kolejności, a kotły klasy 3 i 4 wymienione zostaną w kolejnych latach obowiązywania programu (liczba wszystkich kotłów do wymiany rozłożona zostanie proporcjonalnie na lata 2021–2026 – dla każdego roku 1/6 łącznej liczby kotłów). Powyższa zmiana wprowadzona zostać może uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego, aktualizującą program ochrony powietrza.

b. czy gmina ma obowiązek wymienić wskazaną w uchwale liczbę pieców z własnych środków czy mogą to być informacje pozyskane z WFOŚiGW- mieszkańcy sami wymieniają piece przy pomocy programu Czyste Powietrze- a gmina pozyskuje informacje ile pieców wymieniono w ciągu roku i tę liczbę wpisuje jako wymianę pieców na terenie gminy.

Program ochrony powietrza wyznacza liczbę kotłów do wymiany w gminie. Natomiast nie narzuca konkretnego źródła finansowania, ani wysokości nakładów finansowych przewidzianych na to działanie. Wobec powyższego to użytkownik źródła ciepła/gmina decyduje z jakiego źródła finansowania skorzysta. Jednocześnie zakres przekazywanych informacji przez platformę sprawozdawczą obejmuje źródło finansowania wymiany i wysokość poniesionych kosztów. Wobec tego gmina powinna zbierać informacje o tym z jakiego źródła finansowana była wymiana źródła ciepła.

c. W jaki sposób egzekwowany ma być obowiązek osób fizycznych w zakresie współpracy z gminą przy inwentaryzacji i wymianie źródeł ciepła? Aktualnie prowadzona jest inwentaryzacja, jednakże mieszkańcy nie współpracują w ww. zakresie. Mieszkańcy nie są również zainteresowani wymianą źródeł ciepła. WFOŚiGW nie przekazuje informacji o udzielanych dotacjach, jak gmina ma je uzyskać?

Program ochrony powietrza nakłada obowiązek na osoby fizyczne i podmioty korzystające ze środowiska dotyczący współpracy z gminą dot. inwentaryzacji i wymiany kotłów. Jednocześnie inwentaryzacja powinna być poprzedzona działaniami edukacyjnymi

o konieczności wymiany źródła, o dostępnych środkach, o korzyściach i ewentualnych zachętach. Gmina powinna również pomagać mieszkańcom w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie wymiany źródła ciepła. Działania edukacyjne powinny być również elementem prowadzonych kontroli przestrzegania uchwały antysmogowej, co może przyczynić się do nawiązania współpracy między gminą a mieszkańcami.

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie wystosował prośby do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie i innych podmiotów o udostępnianie informacji gminom o liczbie wymienianych kotłów w danej gminie. Dotychczas sprawa nie została jeszcze rozstrzygnięta, ale tutejszy Urząd nie przestanie podejmować działań w tym kierunku.

d. Co z zapowiadanyimi karami dla gmin za niewykonanie określonej liczby wymiany pieców?

Kontrolę wykonywania przepisów programu ochrony powietrza sprawuje Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska i to od niego zależy, w jaki sposób będzie prowadzona kontrola, i jaka będzie wysokość kary. Jednakże z przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska wynika, że w przypadku niedotrzymania terminów realizacji działań określonych w programach ochrony powietrza i ich aktualizacjach lub planach działań krótkoterminowych - organ za to odpowiedzialny podlega karze pieniężnej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł.

e. W jaki sposób osoby, które są w bardzo złym stanie finansowym zmusić do wymiany kotłów? Nakazać decyzją?

Kiedy mamy do czynienia z ciężką sytuacją finansową należy podjąć działania edukacyjne i kontrolne, a następnie zaoferować pomoc w przygotowaniu wniosku o dofinansowanie. Program Czyste Powietrze zakłada większą kwotę wsparcia finansowego dla osób o niskich dochodach. Ponadto funkcjonuje również Program Stop Smog, który zakłada pokrycie ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów do 70 % kosztów realizacji inwestycji w przypadku osób ubogich energetycznie. Jeśli gmina chce przystąpić do Programu Stop Smog musi podpisać odpowiednie porozumienie. Więcej informacji znajdują Państwo na stronie: <https://czystepowietrze.gov.pl/stop-smog/>

f. Jakim sposobem gmina ma wymieniać piece mieszkańcom? Jak mamy zmusić mieszkańców do wymiany pieca w danym roku?

Podstawowym działaniem jest edukacja ekologiczna. Gmina powinna informować o zagrożeniach wynikających z zanieczyszczenia powietrza, o emisjach powodowanych w wyniku spalania paliw stałych, a także o możliwych źródłach finansowania i kosztach unikniętych w wyniku wymiany kotła i poprawy jakości powietrza. Kolejnym działaniem jest kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów, której elementem również powinny być działania edukacyjne. Ponadto zadaniem gminy jest pomoc mieszkańcom w pozyskaniu źródła finansowania wymiany kotłów. Dobrą praktyką jest pomoc w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie.

g. Czy osoby fizyczne też muszą dawać informacje o przeprowadzonej termomodernizacji do urzędu?

Jeśli elementem termomodernizacji jest wymiana źródła ciepła to informacja taka powinna zostać złożona do urzędu.

3. Kontrole - działanie naprawcze POP

a. w jaki sposób mamy wybrać mieszkańców do kontroli jeśli na gminę mamy przeznaczonych np. 10 rocznie według POP

Kontrole powinny być prowadzone w miejscach, w których istnieje prawdopodobieństwo spalania nieekologicznych paliw, eksploatacja bezklasowego źródła ciepła, bądź niewłaściwego eksploatacja źródła ciepła. Ponowne przeprowadzenie kontroli w tym samym obiekcie może być podyktowane jedynie uzasadnionym podejrzeniem o niedostosowanie się do zalecenia wydanego przez kontrolera podczas poprzedniej kontroli. Kontrole należy prowadzić regularnie, ze zwiększoną intensywnością w okresie grzewczym (październik – kwiecień) – szczególnie w przypadku powstania ryzyka przekroczenia norm jakości powietrza.

b. W jaki sposób kontrolować paleniska domowe?

Jest to pytanie obejmujące zbyt obszerny zakres informacji, przez co nie jest możliwe udzielenie odpowiedzi w niniejszym dokumencie. Tutejszy Urząd organizował warsztaty z kontroli prowadzenia palenisk. Warsztaty te będą kontynuowane jeśli pozwoli na to sytuacja zdrowotna w Polsce. Niemniej jednak zachęcamy do zapoznania się z materiałami z warsztatów, które zamieszczone są na stronie:

<http://powietrze.mazovia.pl/aktualnosci/wszystkie/urzednicy-gminni-i-straznicy-miejscy-przeszkoleni-z-uchwaly-antysmogowej>

c. Czy kontrola przeprowadzona bez użycia specjalistycznego sprzętu np. do pomiaru wilgotności drewna jest kontrolą ważną?

Prowadzone kontrole mają na celu weryfikację przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej, zakazu spalania odpadów, czy też pozostałości roślinnych. Nie ma żadnego wymogu co do stosowania specjalistycznych urządzeń podczas prowadzonych kontroli. Jednak skuteczność kontroli z użyciem takich urządzeń jest zdecydowanie większa.

d. W jaki sposób gmina może kontrolować zgłoszony przez mieszkańca np. wydobywający się z komina sąsiada ciemny dym, jakie gmina ma prawo do kontroli?

Przepisy przewidują możliwość prowadzenia kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska przez odpowiednie organy, w tym upoważnionych urzędników, straże gminne/miejskie i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska (art. 379 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, z późn. zm.).

e. W większości gmin nie ma straży gminnej, co wtedy z kontrolą w przeciągu 12 godzin?

12 godzin jest to średni czas reakcji na zgłoszenie. Oznacza to, że należy monitorować czas reakcji i przestrzegać, aby w skali roku średnia nie przekroczyła 12 godzin.

f. Jak 12 godzin na podjęcie interwencji ma się do KPA?

Kodeks postępowania administracyjnego nie dotyczy zapisów programu ochrony powietrza.

g. Kto ma prowadzić kontrolę jeżeli nie ma Straży Gminnej?

Upoważnieni pracownicy gminy.

h. Czy muszą mieć upoważnienie do kontroli, żeby móc ją przeprowadzić?

Do kontroli potrzebne jest upoważnienie wójta/burmistrza/prezydenta.

i. Jaka jest podstawa wystawiania mandatów przez upoważnionych pracowników urzędu?

Podstawą jest program ochrony powietrza – działanie naprawcze polegające na prowadzeniu kontroli, a także art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska.

j. Czy protokół kontroli należy sporządzać w 2 egzemplarzach? Bo na kalkach nie pracujemy. Czy wystarczy protokół w jednym egzemplarzu podpisany przez kontrolowanego i kontrolującego? Czy kontrolę przeprowadza jedna czy dwie osoby, a jedna ma upoważnienie do kontroli?

Zgodnie z art. 380 ustawy Prawo ochrony środowiska z czynności kontrolnych kontrolujący sporządza protokół, którego jeden egzemplarz doręcza kierownikowi kontrolowanego podmiotu lub kontrolowanej osobie fizycznej. W związku z powyższym protokół powinien być sporządzony w minimum 2 egzemplarzach. Liczba osób kontrolujących zależy od decyzji gminy i ustaleń wewnętrznych. Jednakże zaleca się aby w kontroli brała udział więcej niż 1 osoba.

k. Jeśli chodzi o koszty, to czy podane w POP koszty przeprowadzanych działań to są koszty poniesione przez jednostki samorządu terytorialnego?

Koszty realizacji poszczególnych działań nie są konkretnymi kosztami poniesionymi przez gminy, są to koszty szacunkowe i nie stanowią dla gminy wytycznych obligatoryjnych co do realizacji zadania i kosztów na nie przeznaczonych. Określenie szacunkowych kosztów w programie jest wymogiem rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. poz. 1159).

l. Czy kontrolę przeprowadza jedna czy dwie osoby, a jedna ma upoważnienie do kontroli?

Liczba osób kontrolujących zależy od decyzji gminy i ustaleń wewnętrznych. Jednakże zaleca się aby w kontroli brała udział więcej niż 1 osoba. Z punktu widzenia prawa, przeprowadzenie kontroli u osoby fizycznej czy też podmiotu korzystającego ze środowiska wymaga posiadania stosownych upoważnień. Wobec tego zasadne wydaje się

posiadanie stosownego upoważnienia przez wszystkie osoby biorące udział w kontroli.

m. Jak sprawdzić fizycznie czy faktycznie pali plastik? Nie musi nas wpuścić.

Zgodnie z art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska kontrolujący, wykonując kontrolę, jest uprawniony do:

- 1) wstępu wraz z rzeczoznawcami i niezbędnym sprzętem przez całą dobę na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, a w godzinach od 6 do 22 - na pozostały teren;
- 2) przeprowadzania badań lub wykonywania innych niezbędnych czynności kontrolnych;
- 3) żądania pisemnych lub ustnych informacji oraz wzywania i przesłuchiwania osób w zakresie niezbędnym do ustalenia stanu faktycznego;
- 4) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z problematyką kontroli.

Natomiast zgodnie z art. 225 ustawy Kodeks karny udaremnianie lub utrudnianie przeprowadzenia kontroli w zakresie ochrony środowiska jest przestępstwem zagrożonym karą aresztu.

n. jak w okresie pandemii ma wyglądać kontrola palenisk domowych?

Regulacje prawne dotyczące pandemii nie wprowadzają ograniczenia w zakresie wykonywania obowiązków kontrolnych przez uprawnione do tego organy. W związku z powyższym nie ma żadnych podstaw do zaniechania kontroli. Kontrole powinny być jednak prowadzone z uwzględnieniem wszelkich zasad bezpieczeństwa sanitarnego.

4. Edukacja ekologiczna

a. Czy informacja edukacyjna może odbywać się na stronie internetowej urzędu?

Zgodnie z programem rodzajami akcji edukacyjnych, które mają być w szczególności prowadzone są:

- organizacja warsztatów/spotkań z mieszkańcami,
- przygotowanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych (np. ulotki, plakaty, broszury), również z wykorzystaniem aplikacji mobilnych, stron internetowych, mediów społecznościowych, nośników elektronicznych, ekranów i paneli reklamowych np. w komunikacji miejskiej,
- organizacja wydarzeń, skierowanych do mieszkańców, upowszechniających wiedzę i podnoszących świadomość społeczną np. szkoleń, kampanii informacyjnych, konkursów, promocji, wystaw organizowanych na szczeblu lokalnym,
-

organizacja akcji bezpośrednich przy udziale m.in. straży miejskiej/gminnej, kominiarzy, urzędników, duchownych, nauczycieli, lekarzy, którzy podczas wykonywanych rutynowych obowiązków będą przekazywali informacje w zakresie ochrony powietrza,

- podejmowanie inicjatyw mających na celu promocję innowacyjnych rozwiązań.

Wobec powyższego zamieszczanie informacji na stronie internetowej może być traktowane jako akcja edukacyjna. Jednakże każde zamieszczenie informacji na stronie nie powinno być traktowane jako odrębna akcja, liczona oddzielnie.

b. Czy będą dofinansowania do akcji edukacyjnych? Czy mają być pokrywane w całości ze środków własnych gminy? Czy każda akcja edukacyjna ma mieć koszt 7 tys. zł?

Akcje edukacyjne dofinansowywane są w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Ochrony Powietrza i Mikroklimatek. Ponadto województwo udziela finansowania organizacjom pozarządowym na realizację działań edukacyjnych. Z racji tego, że gminne akcje mogą być prowadzone w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi i lokalnymi grupami działania, warto rozważyć współpracę z takim podmiotem, dzięki czemu część kosztów edukacyjnych mogłaby zostać pokryta. Poza tym akcje mogą być finansowane ze środków gminnych.

Koszty realizacji poszczególnych działań naprawczych podane w programie są szacunkowe i nie stanowią dla gminy wytycznych obligatoryjnych co do realizacji zadania i kosztów na nie przeznaczonych. Opisanie szacunkowych kosztów w programie jest wymogiem rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. poz. 1159).

c. Czy wydatkowana kwota ma być potwierdzana poprzez dołączenie do sprawozdania faktur?

Sprawozdanie nie stanowi rozliczenia finansowego działania naprawczego. Wobec tego gmina nie jest zobowiązana do przedstawiania w sprawozdaniu faktur za zrealizowane działania.

d. Informacja o tym, że piec powinien spełniać wymogi ekoprojektu (podanie wytycznych z rozporządzenia) jest dla mieszkańców całkowicie niezrozumiała. Czy planujecie Państwo kampanię np. ulotkową z prostymi informacjami dla mieszkańców województwa mazowieckiego czym są wymogi ekoprojektu?

W odniesieniu do uwagi tutaj Urząd postara się przygotować w ramach prowadzonej kampanii informacyjnej odpowiednie materiały.

5. Czyszczenie ulic na mokro

a. Czy czyszczenie ulic na mokro dotyczy dróg gminnych?

Program ochrony powietrza nakłada obowiązek czyszczenia ulic na mokro w gminach

miejskich. Działanie należy wykonywać poprzez:

- mycie dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, przynajmniej 6 razy w roku, w okresie wiosennym, letnim i jesiennym, w okresach bezdeszczowych,
- mycie wszystkich ulic w obszarach zabudowanych (a więc i gminnych), raz w roku, po okresie zimowym (najpóźniej do 30 kwietnia).

b. Czy na czyszczenie ulic na mokro trzeba mieć jakieś "potwierdzenie" że zostało to wykonane?

Każde działanie naprawcze wymaga odpowiedniej formy potwierdzenia. Jest to niezbędne na potrzeby kontroli prowadzonych przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

6. Dmuchawy do liści

a. Czy można używać elektrycznych dmuchaw do liści?

Zakaz używania dmuchaw do liści odnosi się do urządzeń, które w skutek użytkowania powodują unos wtórny zalegającego pyłu. Uchwała nie przewiduje żadnych wyłączeń, ani zróżnicowania stosowania zakazu używania dmuchaw w zależności od rodzaju dmuchawy, czy to spalinowej, czy to elektrycznej (w tym również akumulatorowej).

7. Kontrole Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska

a. Czy kontrole w gminach przeprowadzane będą corocznie? Wszystkie gminy? Czy zgodnie z harmonogramem kontroli MWIOŚ?

Kontrole prowadzone będą przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska corocznie. Kontrole będą odbywały się zgodnie z harmonogramem określonym przez powyższy organ, który ma kompetencje do ich prowadzenia.

b. Proszę o informacje, jakie kary będą nakładane na gminy jeśli nie zostanie wymieniona ilość pieców podana w POP i czy gmina poniesie te konsekwencje skoro piece nie zostały wymienione przez mieszkańców.

Organem odpowiedzialnym za wymianę odpowiedniej liczby kotłów na terenie gminy jest gmina. Niezrealizowanie przez nią działania naprawczego, np. poprzez niewymienienie odpowiedniej liczby kotłów jest zagrożone nałożeniem kary finansowej w wysokości od 50 000 zł do 500 000 zł

c. Gmina ma do wymiany ponad 1000 kotłów rocznie - nie jest to realna liczba kotłów, które gmina może wymienić. Jak będzie wyglądała kontrola WIOŚ w tym zakresie? Czy niemożność wymiany 1000 pieców przez gminę będzie brana pod uwagę podczas kontroli?

Organem odpowiedzialnym za wymianę odpowiedniej liczby kotłów na terenie gminy jest gmina. Niezrealizowanie przez nią działania naprawczego, np. poprzez niewymienienie odpowiedniej liczby kotłów jest zagrożone nałożeniem kary finansowej w wysokości

od 50 000 zł do 500 000 zł. Przy określaniu wysokości kary pieniężnej bierze się pod uwagę ilość i wagę stwierdzonych uchybień oraz naruszonych przez organ obowiązków.

d. Kto na gminę nakłada kary? i co w przypadku gdy gmina nie zapłaci?

Organem uprawnionym do prowadzenia kontroli jest wojewódzki inspektor ochrony środowiska i to on, w zależności od ilości i wagi stwierdzonych uchybień oraz naruszonych przez organ obowiązków, decyduje o wysokości kary.

Do kar pieniężnych stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa, z tym że uprawnienia organów podatkowych przysługują wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

e. Jakie dokumenty gmina powinna przedstawić w trakcie kontroli, aby udowodnić wykonanie działań "miękkich" tj. informowanie społeczeństwa (wydruk ze strony internetowej?), edukacji ekologicznej np. podczas telefonicznych rozmów z mieszkańcami itp.?

Wykonanie każdego działania powinno być w odpowiedni sposób udokumentowane, np. poprzez wydruki ze stron internetowych.

Rodzaje akcji edukacyjnych, które mają być w szczególności prowadzone to:

- organizacja warsztatów/spotkań z mieszkańcami,
- przygotowanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych (np. ulotki, plakaty, broszury), również z wykorzystaniem aplikacji mobilnych, stron internetowych, mediów społecznościowych, nośników elektronicznych, ekranów i paneli reklamowych np. w komunikacji miejskiej,
- organizacja wydarzeń, skierowanych do mieszkańców, upowszechniających wiedzę i podnoszących świadomość społeczną np. szkoleń, kampanii informacyjnych, konkursów, promocji, wystaw organizowanych na szczeblu lokalnym,
- organizacja akcji bezpośrednich przy udziale m.in. straży miejskiej/gminnej, kominiarzy, urzędników, duchownych, nauczycieli, lekarzy, którzy podczas wykonywanych rutynowych obowiązków będą przekazywali informacje w zakresie ochrony powietrza,
- podejmowanie inicjatyw mających na celu promocję innowacyjnych rozwiązań.

Wobec powyższego rozmowa z mieszkańcami nie może być traktowana jako działanie edukacyjne.

f. Jak wykazać, że gmina podjęła kontrole w ciągu 24 godzin od zgłoszenia?

W protokole kontrolnym powinna znaleźć się informacja o godzinie i dacie zgłoszenia oraz

godzinie i dacie przeprowadzenia kontroli.

8. Powiadomienia o przekroczeniach norm jakości powietrza

a. Czy przychodzące alerty o czystości powietrza trzeba zamieszczać na stronie internetowej gminy, skoro nasza gmina ma swoje czujniki i ich wskazania o czystości powietrza są automatycznie wyświetlane na stronie internetowej Urzędu Gminy? Na przykład przychodzący alert wskazuje, że może wystąpić zła jakość powietrza, a nasz czujnik już wskazuje, że jest zła jakość powietrze. i nieraz wskazania tych alertów są sprzeczne.

Powiadomienia o złej jakości powietrza należy zamieszczać na stronie internetowej gminy niezależnie od tego, czy gmina posiada swój własny system czujników. Powiadomienia o złej jakości powietrza przygotowywane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska są powiadomieniami tworzonymi zgodnie z metodykami referencyjnymi, w oparciu o ocenę jakości powietrza i obserwację zmian w ramach państwowego monitoringu środowiska - zgodnie z art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska i są wiążące. Lokalne, gminne systemy czujników są jedynie systemami wspomagającymi.

b. Proszę o informację czemu np. jeśli w dniu wczorajszym było przekroczenie to nie zostaliśmy jako gmina poinformowani? Osobiście sprawdzam na stronie GIOŚ ale jeśli dobrze rozumiem z góry powinniśmy dostać taką informację?

Zgodnie z zapisami w Programie ochrony powietrza (załącznik nr 8 do Programu) gminy powinny być powiadamiane przez powiatowe centra zarządzania kryzysowego, i tam należałoby szukać odpowiedzi o braku powiadomienia. Bardzo praktyczne i przydatne, zarówno dla pracownika odpowiedzialnego za ochronę powietrza jak i dla osoby prywatnej, jest zainstalowanie w telefonie komórkowych aplikacji RSO, za pośrednictwem której Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego przekazuje powiadomienia o złej jakości powietrza.

9. Plan działań krótkoterminowych (PDK)

a. Czy zakaz używania dmuchaw należy wprowadzić zarządzeniem/uchwałą na terenie gminy?

Zakaz używania dmuchaw jest wprowadzony uchwałą nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r., która jest aktem prawa miejscowego, w związku z tym nie ma konieczności podejmowania dodatkowych uchwał czy zarządzeń przez gminę.

b. Do 2020 r. w sprawozdaniach z realizacji działań krótkoterminowych przekazywaliśmy dane od ogłoszenia pierwszego alertu w danym roku sprawozdawczym do ogłoszenia ostatniego alertu w ww. roku. Nie rozliczaliśmy każdego alertu oddzielnie. Czy w nowych sprawozdaniach będzie należało rozliczać każdy alert, czy jak do tej pory działania od ogłoszenia pierwszego do ogłoszenia ostatniego alertu w danym roku sprawozdawczym? Tylko przez pierwsze 2 miesiące b.r. dla woj. mazowieckiego ogłoszono 6 alertów.

W sprawozdaniu wszystkie powiadomienia rozliczane będą łącznie, sumarycznie dla roku sprawozdawczego.

c. Czy łączne rozliczenie działań krótkoterminowych polegać ma na zsumowaniu działań podejmowanych tylko w dniach obowiązywania alertów, czy jak do tej pory w całym okresie od ogłoszenia pierwszego alertu do ogłoszenia ostatniego alertu w danym roku sprawozdawczym?

Sprawozdanie z działań krótkoterminowych obejmuje działania prowadzone w dniach obowiązywania powiadomienia.

d. co oznacza wzmożenie kontroli pieców, wzmożenie kontroli spalania odpadów biogenych - wzmożenie tzn. ile kontroli w trakcie alertu należy wykonać? Czy jeżeli poprzedniego dnia kontrole nie były prowadzone (a nie muszą być prowadzone codziennie) czy jeżeli zostanie przeprowadzona 1 kontrola to już jest wzmożenie kontroli? Jeżeli poprzedniego dnia była "akcja" kontroli pieców i przeprowadzono 30 - 40 kontroli a w dniu alertu ich nie przeprowadzano, albo przeprowadzono mniej to zadanie "wzmożenia kontroli" będzie uznane za wykonane czy niewykonane?

Zapis: „wzmożenie kontroli” oznacza, że w trakcie trwania powiadomienia kontrole powinny zostać przeprowadzone, niezależnie od tego, czy na dany dzień kontrole były planowane, i czy w dniach poprzednich kontrole były prowadzone.

e. Samorządy fundują sobie lokalne systemy kontroli jakości powietrza. Co w sytuacji, gdy nie ma żadnego komunikatu, alertu o przekroczeniach norm jakości powietrza a lokalny system wskazuje przekroczenia. Czy gmina musi w tej sytuacji podejmować działania, czy ma czekać na oficjalny komunikat. Jak w takiej sytuacji będą reagować kontrolujący z WIOŚ

Obowiązek podejmowania działań określonych w planie działań krótkoterminowych jest związany z powiadomieniami o złej jakości powietrza przygotowywanymi przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i podawanymi do publicznej wiadomości przez Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Oczywiście, w celu ochrony zdrowia mieszkańców gmina może prowadzić działania ochronne w oparciu o lokalne systemy kontroli jakości powietrza.

10. Sprawozdania

a. czy za rok 2020 do czasu uchwalenia nowego POP, przekazujemy jeszcze jakieś sprawozdanie w formie papierowej w terminie do 31.03.2021 r.?

Sprawozdanie za okres od 1 stycznia 2020 r. do 29 września 2020 r. należało przekazać do dnia 31 marca 2021 r. używając formularzy, które wykorzystywane były do sprawozdań za lata 2018 i 2019.

b. Czy w sprawozdaniu chodzi o budynki poddane inwentaryzacji należące do gmin?

Inwentaryzacji mają być poddane wszystkie budynki ogrzewane indywidualnie, nie tylko należące do gmin.

c. czy wpisując konkretny koszt działania krótkoterminowego musimy mieć na niego

osobną fakturę? Gmina wydaje informator kwartalny i ciężko nam wycenić, ile kosztowało wydanie 1 artykułu.

W przypadku braku informacji o koszcie jednego artykułu można go oszacować w stosunku do kosztu wydania informatora.

d. "Radzimy unikać zer" - czyli jeżeli działanie nie było realizowane mamy wpisywać b.d.?

Należy pozostawić pole niewypełnione. Natomiast w „uwagach” należy podać powody nierealizowania działania naprawczego.

e. Do 2020 r. sprawozdania przekazywaliśmy również do WIOŚu. Czy teraz również sprawozdania powinniśmy przekazywać do WIOŚ, czy WIOŚ ma dostęp do platformy i przekazywanie sprawozdań jest zbędne?

Nie ma obowiązku przekazywania sprawozdań z POP i PDK Mazowieckiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska. Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska ma dostęp do sprawozdań przekazanych za pośrednictwem platformy sprawozdawczej.

f. Jakie decyzje należy wpisywać do sprawozdania?

Do sprawozdania wpisujemy decyzje i uchwały rady gminy/miasta/powiatu, których ustalenia wspomagają obniżanie stężeń substancji w powietrzu i utrzymanie ich poniżej poziomów dopuszczalnych i docelowych lub co najmniej na tych poziomach. W celu wytypowania takich decyzji należy przeanalizować zapisy rozdziału 5 załącznika nr 5 do Programu ochrony powietrza: „Przykłady dobrych praktyk, które wspomagają obniżanie stężeń substancji w powietrzu i utrzymanie ich poniżej poziomów dopuszczalnych i docelowych lub co najmniej na tych poziomach” i wpisać takie decyzje i uchwały które musi podjąć wójt/burmistrz/ prezydent lub starosta czy rada gminy/miasta/powiatu, które są niezbędne do zrealizowania przedsięwzięć, które zostały wymienione w rozdziale 5, oczywiście, jeżeli przedsięwzięcia takie były realizowane w roku sprawozdawczym.

g. Czy starostwo powiatowe ma wpisywać decyzje oddzielnie dla każdej gminy?

Tak, wprowadzamy decyzje oddzielnie dla każdej gminy.

h. Czy można przybliżyć przykłady decyzji, których ustalenia zmierzają do osiągnięcia celów Programu jak również realizacji planu działań krótkoterminowych a które należy przekazywać.

Decyzje, których ustalenia zmierzają do osiągnięcia celów Programu są to wszelkie decyzje, których realizacja przyczyniać się będzie do osiągnięcia celów programu ochrony powietrza, tj. do obniżania stężeń substancji w powietrzu do poziomów dopuszczalnych i docelowych lub poniżej tych poziomów. Są to decyzje, które wydawane są w celu umożliwienia realizacji działań naprawczych, jak również decyzje, które umożliwiają realizację dobrych praktyk określonych w pkt 5 załącznika nr 5 do programu (np.: pozwolenie na budowę ciepłowni miejskiej, która będzie źródłem ciepła dla osiedla domów jednorodzinnych, co pozwoli zlikwidować niską emisję, pozwolenie zintegrowane lub pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, w których nałożono

obowiązek ograniczania emisji, decyzja dla instalacji niewymagających pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, w której ustalono wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji).

i. W jaki sposób informować o przyjmowanych zgłoszeniach eksploatacji instalacji (art. 152 ustawy prawo ochrony środowiska). Zgłoszenia te nie są ujęte jako forma decyzji.

O ile ustalenia zgłoszenia instalacji dokonanego w trybie art. 152 ustawy Prawo ochrony środowiska wpisują się realizację dobrych praktyk określonych w pkt 5 załącznika nr 5 do Programu ochrony powietrza: „Przykłady dobrych praktyk, które wspomagają obniżanie stężeń substancji w powietrzu i utrzymanie ich poniżej poziomów dopuszczalnych i docelowych lub co najmniej na tych poziomach”, to w platformie sprawozdawczej, w module: „Decyzje”, w wierszu: „Oznaczenie dokumentu: wpisujemy: „Zgłoszenie w trybie art. 152 ustawy POŚ, znak:.....”. Postaramy się zmodyfikować tytuł tabeli, który będzie sugerował, że oprócz decyzji administracyjnych wykazujemy również zgłoszenia i uchwały.

j. A jeżeli chodzi o pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, pozwolenia zintegrowane i zgłoszenia instalacji? To też należy je ujmować? Gdzie?

Pozwolenia zintegrowane i pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza powinny być wykazywane, o ile ich ustalenia wpisują się w zapisy rozdziału 5 załącznika nr 5 do Programu ochrony powietrza: „Przykłady dobrych praktyk, które wspomagają obniżanie stężeń substancji w powietrzu i utrzymanie ich poniżej poziomów dopuszczalnych i docelowych lub co najmniej na tych poziomach”. Należy je wpisać w moduł: „Decyzje”.

k. W pozycji „Jednostka odpowiedzialna za realizację zadania” należy wpisać kto wydał decyzje czy dla kogo wydana została decyzja?

Należy wpisać, dla kogo wydana została decyzja.

l. A gdzie można zapisać w "narzędziu" działania wykonane tylko przez jednostki powiatowe?

W Programie ochrony powietrza, na samorzady powiatowe nie zostały nałożone obowiązki prowadzenia działań naprawczych związanych z wymianą źródeł ciepła. Samorzady powiatowe przekazują informacje dotyczące powiadamiania różnych jednostek w momencie ogłoszenia powiadomienia o złej jakości powietrza (w module: „PDK / dany rok Plan działań krótkoterminowych”, informacje o wydanych decyzjach - w module: „Decyzje” oraz informacje dotyczące mycia dróg powiatowych w granicach gmin miejskich w module: „WMaMMu/dany rok Ograniczanie wtórnej emisji pyłu-czyszczenie ulic na mokro w gminach miejskich województwa mazowieckiego, w granicach obszaru zabudowanego, zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści we wszystkich gminach województwa”.

11. Mazowiecki Instrument Wsparcia Ochrony Powietrza i Mikroklimatu MAZOWSZE 2021

a. Czy środki wsparcia na nasadzenia zieleni będą skierowane też do gmin wiejskich czy tylko miast?

Środki wsparcia mogą być kierowane do wszystkich gmin z terenu województwa mazowieckiego.

12. Program Czyste Powietrze

a. Gdzie znajdziemy wniosek dla gmin o współpracę przy Programie Czyste Powietrze?

W sprawie wniosku o współpracę w zakresie Programu Czyste Powietrze należy kontaktować się z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie(WFOŚiGW) <http://wfosigw.pl/pakiet-zachet-dla-gmin-przy-realizacji-programu-czyste-powietrze/>

b. Jakie to możliwości wsparcia organizacyjnego gmin? Porozumienie z WFOŚiGW w sprawie programu Czyste Powietrze nakłada na pracowników gmin dodatkowe obowiązki obsługi programu. Proszę wyjaśnić gdzie jest pomoc dla pracowników gmin. Jest to dodatkowo obciążenie pracownika obowiązkami.

Sposób współpracy gmin z WFOŚiGW w zakresie Programu „Czyste powietrze” zależy od ustaleń umów/porozumień zawieranych pomiędzy gminami a WFOŚiGW, na zapisy których Samorząd Województwa Mazowieckiego nie ma wpływu.

13. Różne

a. Czy do gmin przyjdą oficjalne wytyczne określające zakres działań do podjęcia w ramach POP?

Żadne wytyczne nie będą rozsyłane. Zakres działań koniecznych do wykonania przez gminy został określony w załączniku nr 5 (działania naprawcze) i w załączniku nr 7 (działania krótkoterminowe) do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 115/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu, która jest dostępna na stronie internetowej:

<https://mazovia.pl/pl/bip/sejmik/uchwaly-sejmiku/rejestr-uchwal-sejmiku/nr-11520-z-dn-2020-09-08.html>

oraz została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego z dnia 15 września 2020 r. poz. 9595.

W dniu 12 października 2020 r. do wszystkich gmin rozesłane zostały dwa pisma informujące gminy o uchwalonym programie ochrony powietrza i o obowiązkach wynikających z programu ochrony powietrza i z planu działań krótkoterminowych. Przygotowywane jest „Kompendium wiedzy o programie ochrony powietrza”, które zostanie zamieszczone na stronie internetowej Samorządu Województwa.

b. Czy Gminy są zobowiązane do opracowania jakichś dokumentów strategicznych w

związku z POP mimo, iż wcześniej ten obowiązek ich nie dotyczył np. PGN?

W programie ochrony powietrza nie zawarto obowiązku opracowywania żadnych dokumentów strategicznych.

c. W jaki sposób burmistrz powinien poinformować o pop jednostki podległe? Czy wystarczy zwykłe pismo z informacją o obowiązkach i odnośnikami do programu?

Sposób poinformowania przez wójta/burmistrza/prezydenta miasta o programie ochrony powietrza jednostek podległych pozostawia się do wyboru przez gminy.

d. Co gminy powinny zmienić w zarządzaniu kryzysowym?

Wskazane jest aby został wzmocniony sposób powiadamiania mieszkańców o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu stężeń normatywnych substancji w powietrzu (strony internetowe, tablice ogłoszeń, dedykowane aplikacje, SMS-y itp.) w taki sposób, żeby informacja dotarła do jak największej liczby mieszkańców.

e. Jakie uchwały powinna podjąć rada gminy?

Wskazane jest, aby w gminach, w których działa komunikacja miejska podjęte zostały uchwały dotyczące bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską w trwania powiadomień o złej jakości powietrza.

Mogą być także podejmowane uchwały dotyczące dofinansowania mieszkańcom wymiany źródeł ciepła.

f. Czy można zgłaszać osoby do obsługi platformy w każdym czasie?

Tak. W przypadku konieczności zmiany osób obsługujących platformę lub też konieczności dopisania nowych osób, należy wystąpić do Departamentu Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych podając imię, nazwisko, nr telefonu oraz adres poczty e-mail tych osób.